

Izhaja vsak petek popoldne.

Stane na leto . . . . . 4 K

1/2 leta . . . . . 2 K

Posamezne številke stanejo
8 vin.

Plača in toži se v Gorici.

Rokopisov ne vračamo.

SOČA

Upravništvo in uredništvo se nahajata v Gosposki ulici št. 7, I. nadstropje na desno.

Oglase in poslanice računamo po petit-vrstah, in sicer vrsto po 16 v, če je tiskano enkrat, 14 v, če dvakrat in 12 v če trikrat. Večkrat po pogodbi. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Našim naročnikom in prijateljem.

Kljub raznovrstnim zaprekam se nam je posrečilo, da izhaja »Soča« še naprej, redno vsak petek popoldne.

Storili smo s tem svojo dolžnost, sedaj pa je vrsta na naročnikih, da store tudi oni svojo. Prosimo vse, da poravnajo svojo naročnino kakor hitro mogoče in da nam pridobivajo nove naročnike in nove prijatelje, da bo mogel naš list kar najuspešnejše vršiti svojo nalogo. Uredništvo in upravništvo se potrudi, da bo zadovoljen vsak bralec, ta pa naj skrbi za potrebno denarno pomoč.

Onim, ki še sedaj niso poravnali naročnine za l. 1913, smo morali ustaviti list. Upamo, da jih štejem skoraj zopet med svojimi naročniki.

Dolžnost vsakega Slovenca je, da skrbi za svoje časopise, zato na delo za naše časopise.

Družba za izdajanje listov
»Soča« in »Primorec«.

Pomagajmo brezposelnim!

V rodbinah brezposelnih se oglašajo prvi znaki bede. Oče ne dobi službe, starejši otroci ne prinašajo niti svojih skromnih tedenskih zaslužkov svoji rodbini. Nikjer pa nobene službe, en teden že, dva tedna. Skromni prihranki, če jih sploh kaj obstoji, so porabljeni, kredit je danes težaven in edina rešiteljica je začasno še zastavljavnica. Ali kako dolgo?

Sedaj je šele začetek, ki je sicer tudi hud a krutost brezposelnosti še ne kaže vseh svojih trdih posledic. Kaj bo po zimi, ko nastopi mraz, kaj bo tedaj, če nastopi bolezen. In ta nastopi gotovo, ker le slabjši, oni, ki niso vojaki, so danes brezposelni in vsi ti so brez dobre hrane, kar najbolj pospešuje bolezen. Edina rešitev, bolniške blagajne, že nišo kos svojim nalogam, tako prihajamo v položaj, ki nujno zahteva, da storimo nekaj proti brezpo-

selnosti, da posnemamo tozadevna prizadevanja v drugih deželah.

Brezposelnost je zlo za vso javnost in zato so javni faktorji v prvi vrsti tudi dolžni, da store kaj proti temu socialnemu zlu. To uvidevajo v drugih deželah, pri nas mora zavladati isto naziranje. Ministrstvo za javna dela je obljubilo, da prične z gradbami javnih del, ki so že dovoljena. Finančni minister je izjavil, da pripravi za to potrebna sredstva. Sedaj je dolžnost goriških oblasti, da se pobrigajo, da pride državna pomoč tudi nam v dobro. Kar je že v deželnem zboru dovoljenih javnih del, te se naj začno graditi. Brez dvoma je deželnemu odboru mogoče, dobiti potrebna sredstva. Nikjer ni brezposelnost večja, ko v mestih. Zato pa ima tudi največjo dolžnost mestna občina, da zmanjša brezposelnost in vsa iz nje izvirajoča zla. Store se naj potrebi koraki, da bo za zimo na razpolago ceno kurivo, skrbi se naj za delo. Občina, ki se v tem oziru ne pobriga, ta ne pozna svojih dolžnosti, ta ima slabe gospodarje.

V težkih vojnih časih mora apelirati država na požrtvovalnost svojih državljanov. Da ima apel naše vlade popolen uspeh, vidimo povsodi. Ali nekaj je treba povdarjati. Ljudje, ki vrše sedaj brezplačno razna dela, ne smejo s tem nikomur odjesti kruha. Sliši se čudno, če pravimo, da tudi brezplačno delo ni vedno socialno dobro, ali življenje dokazuje to. Ž brezplačnim delom je izvršeno nekaj brez stroškov, a zato je morebiti cela rodbina brez služka in tako imamo prihranek pri stroških za delo in neprimerno večji izdatek za prehranjevanje brezposelne rodbine. Ognja se ne gasi z oljem in brezposelnosti se ne odpravi z brezplačnim delom. Po tem načelu se naj ravnaajo oblasti in to načelo naj uveljavljajo.

Da se vsaj zmanjša brezposelnost, morajo pa delati tudi ljudje sami in ne samo oblasti. Marsikdo ima že dolgo pripravljeno naročilo na tvrdko ali tovarno, ali v sedanjih časih si ne upa izdati de-

narja in odlašati naročilo na poznejšo dobo. Zakaj to? — Danes je vsako delo cenejše, torej gmotnega prihranka ne doseže. Nevarnosti, da bi mu pokončal kdo naročilo ni. Pa pravite, danes je treba štediti. Da, res je, štediti je treba ali potrebne stvari se pa vendar lahko naroči. In čim več naročil, tem več dela, tem manj brezposelnosti. Vzrokov ni nobenih, da ne bi izvršili že davno nameravanih naročil, vse polno vzrokov pa pravi, da to storite.

Iz rodoljubja in človekoljubnosti ste žrtvovali za ranjence in družine vpoklicanih, iz istega vzroka delajte proti brezposelnosti. Iz usmiljenja do ubogih otrok, ki zaman prosijo očeta in matere kruha, ne odtegnite ves svoj denar javnosti in pustite da kroži denar med ljudmi. Saj imate vi s tem le dobiček, ker delavci bodo le ustvarjali nova dobra in ves denar vrnili družbi. In denar bo krožil zopet med ljudmi in oni, ki ga spravijo prvi v tok, ti imajo največji dobiček.

Storili smo svojo dolžnost za ranjence in družine vpoklicanih, storimo še zadnjo socialno dolžnost, manjšajmo brezposelnost. Če storimo tudi to, potem smo izvršili enako veliko delo, ko vojaki na mejah. In kadar se vrnejo oni, odeti s slavo z bojišč, tedaj jih moremo tudi mi s ponosnim očesom pozdravljati, ker naša zasluga bo, če bo domovina v blagostanju poplačala junaštva vojakov.

Boji na jugu.

Dunaj, 22. (Kor.) Vsled posezanja Rusije v boj med Avstrijo in Srbijo, smo bili prisiljeni, zbrati vso svojo silo na severovzhodu. S tem je nastala iz vojne proti Srbiji, ki si jo je namišljala javnost kot kazensko ekspedicijo, navadna postranska akcija. Toda vkljub temu sta zahtevala splošni položaj in pa vesti o nasprotniku, ofenzivno akcijo, ki pa je bila z ozirom na razne stvari zamišljena samo kot vpad na sovražno ozemlje, da se takoj, ko se po-

sreči ta akcija, povrnemo v prejšnje defenzivno stališče, da pri priložnosti zopet udarimo. To kratko ofenzivno prodiranje se je pričelo v času od 13. do 18. avgusta, in so je izvršile naše čete s tako hrabrostjo in bravuro, da so pritegnile nase skoro vso srbsko armado. Srbski protinapad, ki se je izvršil z veliko premočjo, se je vsled hrabrosti naših čet popolnoma ponesrečil in so imeli Srbi velike izgube. Da so imele pri tem séveda tudi naše čete deloma zelo znatne izgube, je vsled premoči, s katero je nastopil sovražnik, ki se bori za svoj obstoj, popolnoma razumljivo.

Ko so potem naše čete, ki so udrle na srbsko ozemlje, dne 19. avgusta ponoči, ko so izvršile svojo nalogo, dobile ukaz, da naj se povrnejo zopet v prejšnje pozicije na našem bregu Drine in Save, so ostavile na bojišču sovražnika popolnoma omaganega. Naše čete so obdržale v posesti višine na srbskem ozemlju in pozicije okoli Šabca. V južni Srbiji prodirajo iz Bosne prihajajoče avstro-ogrske čete, med neprestanimi boji proti Valjevu. Mi zamoremo čisto mirno pričakovati nadaljnega razvoja dogodkov, katerih potek bo dokazal upravičenje, da so se naše čete v dneh 13. do 19. avgusta izkazale izredno hrabro.

3500 srbskih ujetnikov.

Dunaj, 25. avgusta. V Ostrogon (Gran) so pripeljali 3500 srbskih ujetnikov, med njimi ranjenega Vaso Vujića, komplica atentatorja Principa.

Srbi utrjujejo Belgrad.

Srbi zelo hitro utrjujejo Belgrad. Tudi na onih krajih mesta, ki jih ne obdaja voda, grade utrdbe. Belgrad je danes popolnoma utrjeno mesto in se lahko ž njim kot s takim tudi postopa.

Bitka pri Višegradu.

Sarajevo, 23. avgusta. (Kor. urad.) Po pripovedovanjih prispelih ranjencev so se vodili že omenjeni, za nas zmagoviti boji pri Višegradu-Rudnem z veliko trdovratnostjo in ljutostjo. Naše čete, ki so se bile junaško in z občudovanja vredno bravuro, so povzročile sovražniku ogromne izgube. Iz dejstva, da se je našlo v nekem jarku samem 500 mrtvecev, se lahko sklepa, da so izgube na srbski strani naravnost velikanske. Da so tudi na naši strani znatne izgube, je predvsem pripisovati zaničevanju smrti in neverjetni smelosti, s katero so se naše čete vrgle na sovražnika. Častniki zagotavljajo, da naših vojakov enostavno ni mogoče držati in da je njih najljubši način boja naskok z bajonetom.

Nemški mornarji v boju pri Višegradu. — Wolffov urad sporoča poročilo nemških vojakov o bojih pri Višegradu. — »Dne 20. avgusta smo zavzeli srbske pozicije na višini 95/d pri Višegradu. Po-

morščaki prve linije 3 mrtvi, 2 častnika, 21 mož ranjenih. Držanje moštva vzorno. Podpisal major Schneider.« — Gre za nemški skaderski oddelek, ki se je po odhodu iz Skadra, pridružil operacijam avstro-ogrske armade.

Razstreljen srbski most. — Sofija, 26. (Kor.) Glasom poročil listov, je bil železniški most čez reko Babuno v trenutku, ko je šel čezenj neki vlak z municijo za Srbijo, razstreljen.

Boji ob avstrijsko-ruski meji.

Boji ob jugovzhodni gališko-ruski meji. — Dunaj 26. (Kor.) Iz vojnega tiskovnega stana se uradno poroča:

O peti kavalerijski diviziji, ki sestoji iz honvedov, je došlo naknadno poročilo o sledečem junaškem činu. Imenovana divizija je imela težko nalogo, da dne 16. avgusta prodre skozi rusko obrambno črto ob reki Zbrucz, da dožene, če se nahajajo morda tamkaj močnejše sovražne čete. Divizija je pri obmejnem mestu Satanovu izsilila prehod in udrla v rusko ozemlje. Naša kavalarija je jugozapadno od Kužmina zadela na številnejšo sovražno kavalarijo, ki je bila podpirana tudi od pehote. Sovražnika so Ogri kljub temu pognali nazaj. Zasedovanje se je ustavilo šele v naslednjem oddelku reke Smotrič, kjer so se pri Gorodoku utaborila ruska ojačenja. Četudi to ni bila stvar jahalcev, je honvedska kavalarija kljub temu naskočila sovražnikove utrjene pozicije, pri čemer je imela velike izgube. Boj je dokazal, da stoje v teh krajih močni ruski oddelki. Po izvršitvi svoje naloge je odredila divizija kantoniranje pri Satanovu. Ponoči je tamošnje prebivalstvo, očitno ojačeno s skritimi vojaki, nenadoma napadlo speče honvede in jih veliko število pobilo. Kraj je bil zato za kazen požgan. Po tem dogodku se je honvedska divizija zopet popolnoma zbrala. Natančnega števila izgub tekom vpada in pozneje vsled zavratnega napada prebivalstva, ni mogoče dognati, ker so se posamezni manjši oddelki in pa posamezni jahalci zamogli pridružiti glavnemu oddelku šele po velikih ovinkih.

Ofenziva naših čet na severnem bojišču.

Dunaj, 27. (K.) Vojni tiskovni stan javlja: Ofenziva naših čet na obeh straneh Visle napreduje nevzdržno. Na zapadni strani reke so prekoračile naše sile v stiku z nemškimi zavezniki v malih bojih Lisagoro in so dosegle včeraj reko Komianko med Kielcami in Radom, zapadno od Visle. Dne 23. so naše napredujoče sile pri Krasniku na poti v Ljublin zmagonosno vrgle nazaj močno skupino dveh ruskih zborov. Tisoč Rusov — med temi več častnikov — je bilo ranjenih. V naše roke

je padlo več zastav, strojnih pušk in topov. 20.000 Rusov, ki so hoteli udreti v Bukovino, je bilo pri Novosielcu popolnoma odbitih. Več sto je bilo ujetih ter so ob umikanju preko reke pustili na bojišču mnogo vojnega orodja.

Avstrijska zmaga nad Rusi.

Dunaj, 26. (K.) Vojni tiskovni stan javlja uradno: Trodnevna bitka pri Krasniku je končala včeraj s popolno zmago naših čet. Rusi so bili na vsej 70 km široki fronti nazaj potisnjeni in se je njihovo umikanje proti Ljubljini vršilo v obliki bega.

Velika zmaga nad Rusi.

V nedeljo so premagale naše čete v bitki pri Krasniku 4—5 korov Rusov in so se morali umakniti Rusi v neredu proti Ljubljini. Vojna fronta je segala od Frambola do Josipova na Visli in je bila dolga 70 kilometrov. V boju je bilo 200.000 Rusov in med bojem so dobili še ojačenja in vendar so bili premagani. Naša kavalarija zasleduje sovražnika.

20 ruskih častnikov vjetih.

Dunaj, 24. avgusta. Pri Turynki je 20 ruskih častnikov in 300 ruskih dragoncev vjetih, 6 strojnih pušk, 6 poljskih kuhinj, mnogo vozov s puškami itd. zaplenjenih. Generala Wanowsky in Ivanov sta padla.

Pomorski boji.

Zadnje poročilo z »Zente«.

Dunaj, 25. avgusta. (Koresp. urad.) Listi poročajo: Ko se je prikazalo francosko brodovje v bližini »Zente« in je poveljnik ladje videl, da se ne more častno umakniti, je poslal potom brezžičnega brzojava poročilo: Spustil se bom v boj s sovražnim brodovjem. To francosko brodovje je štelo 16 velikih križaric in 12 manjših ladij. To je bilo zadnje poročilo z »Zente«, ki se je potopila, potem ko je v boju težko poškodovala štiri velike sovražne ladje.

Berlin, 24. (Kor.) »Wolffov urad« poroča: Avstrijski veleposlanik je naznanil danes v uradu za zunanje zadeve sledeče:

Po Najvišjem povelju je bilo poveljstvu avstrijske vojne ladje »Kaiserin Elisabeth« v Tsingtau in avstrijskemu poslanstvu v Tokiju brzojavno naročeno, da se mora vojna ladja »Kaiserin Elisabeth« v Tsingtau sobojevati.

Nemška mala križarka »Magdeburg« potopljena.

Berlin, 27. »Wolffov urad« poroča, da je prišla mala križarka »Magdeburg« pri otoku Odensholm v Finskem zalivu v megli na sipino. Pomoč od drugih ladij je bila vsled goste megle nemogoča. Ker se ni mogla križarica oprostiti, so jo mnogo močnejše ruske ladje pognale v zrak. Med sovražnim ognjem je začel rešilna dela torpedni lovec V.26 in rešil več mož posadke. Dosedaj je 17 mrtvih in 21 ranjencev, 85 mož pa pogrešajo.

Boji na zahodni meji.

Berlin, 25. (Kor.) »Wolffov urad« poroča: Generalni štab poroča: Od trdnjave Namur je dosedaj v naših rokah pet utrdb in pa mesto samo. Štiri utrdbe se še obstreljujejo. Zavzete te se izvrši v kratkem. — Pl. Stein.

Namur in Longvy v nemških rokah.

Berlin 26. (Kor.) »Wolffov urad« poroča: Veliki generalni štab javlja:

Pri Namurju so zavzete že vse utrdbe. Istotako je bil po hrabrem odporu zavzet tudi Longvy. Proti levemu krilu armade nemškega prestolonaslednika so prodirale iz Verduna in od vzhoda močne čete, ki pa so bile odbite. Zgornja Alzacija je razven neznatnih delov zapadno od Colmarja izčiščena Francozov.

500 milijonsko posojilo Belgiji.

Pariz, 25. avgusta. (Kor. urad.) Z ozirom na položaj, v katerem se nahaja Belgija vsled vojske, sta sklenili Francija in Anglija, da posodita Belgiji 500 milijonov frankov. Vsaka omenjenih držav posodi Belgiji polovico navedene vsote.

Berlin. Vodstvo nemške armade je naložilo mestu Bruslju 200 milijonov vojne kontribucije.

Dunaj, 25. avgusta. Tovarno za orožje Cocherill v Liežu so Nemci zaplenili.

Belgijsko časopisje piše nemški.

Berlin 25. (Kor.) Vse belgijsko časopisje, izvzemši ono v Antwerpenu, izhaja v nemškem jeziku.

Boj za Antwerpen.

Belgijski glavni stan je premeščen v Antwerpen, ki so ga pa že Nemci cernirali.

*

Berlin, 21. (Kor.) Wolffov biro javlja: Veliki generalni štab razglaša: Med Metzom in Vogezi po naših četah premagane francoske sile smo danes preganjali. Umikanje Francozov se je izpremenilo v beg. Dosedaj je ujetih nad 10.000 Francozov in prisvojili smo si 50 topov. Sila pregamanih čet se računa na več nego osem armadnih zborov.

Berlin, 23. (Kor.) »Wolffov urad« javlja: Čete, ki so pod vodstvom prestolonaslednika bavarskega, so prekoračile črto Luneville-Blamont in Cirey. 21 armadni zbor je danes stopil v Luneville. Preganjanje začena donášati bogatih sadov. Razven številnih ujetnikov in bojnih znakov je v Vogezi napredujoče levo krilo pribojevalo že 150 topov. Armada nemškega prestolonaslednika je danes nadaljevala boj in preganjanje dalje od Longvyja. Na obeh straneh Neufchateau-a napredujoča armada vojvode Albrechta Würtenberškega je danes francosko armado, udršo preko Semois, popolnoma porazila in jo zasleduje. V naše roke je padlo mnogo topov, bojnih znakov in ujetnikov, med temi več generalov. Zapadno od reke Maase napredu-

jejo naše čete proti Maubeuge. Pred njihovo fronto pojavivša se angleška kavalerijska brigada je bila poražena.

Francozi priznavajo svoj poraz.

Pariz, 25. (Kor.) Dne 24. avgusta ob 1 ponoči izdani uradni komunike pravi, da je bila armada zapadno od reke Moze (Maas) v Belgiji napadena od Nemcev in se je upirala napadom na občudovanja vreden način. Dva francoska armadna zbora sta prodirala in sta bila sprejeta s strašnim ognjem. Ker pa je izvršila pruska garda protinapad, so se morale francoske čete, potem, ko so prizadejale sovražniku velškanske izgube, umakniti.

Vzhodno od Moze so bile francoske čete, ki so prodirale po zelo težavnem terenu, napadene z vso silovitostjo in so se morale po živahnem boju umakniti.

Južno od Semois so se postavile v okopih angleške in francoske čete. Ostale so nedotaknjene. Naša kavalerija ni trpela. Fizično in moralično stanje armade je izvrstno. Francoska armada stopi odsedaj naprej v defenzivo, da prično v primeren trenutku zopet z ofenzivo. Naše izgube so znatne, a jih ni mogoče natančno določiti. Tudi Nemci so imeli težke izgube. Francozi so napravili včeraj, ko so morali v Lotaringiji zavzeti nove pozicije, štiri protinapade, pri čemur so prizadejali sovražniku zelo težke izgube.

Na drugi strani se je posrečilo Rusiji, prodirati v srce vzhodne Prusije.

Komunike izjavlja dalje, da je obžalovati, da načrt ofenzive ni dosegel svojega namena. Pripomniti pa je, da ostane defenzivno stanje v očigled dejstvu, da je sovražnik oslavljen, neomajno.

Kavalerijske čete neke na skrajnem zapadnem krilu prodirajoče neodvisne divizije, so udrle v kraje Roubaix-Tourcoing, ki jih branijo samo teritorialne čete.

Padel princ. — Meiningen, 25. (Wolffov biro.) Kakor javlja dvorni maršalni urad, je bil princ Friderik, brat vojvode Sachsen-Meiningen, pri Namurju ubit po granatnem strelu.

Odgovor Nemčije na ultimatum Japonske.

Berlin, 23. (Kor.) »Wolffov urad« poroča: Nemška vlada je poslala danes dopoldne tukajšnjemu japonskemu poslaniku na japonski ultimatum sledečo ustmeno izjavo:

Na zahteve Japonske nima nemška vlada ničesar odgovoriti. Radi tega smatra za umestno, da odpokliče svojega poslanika v Tokiju in da izroči poslovodji japonskega poslanštva v Berlinu njegove potne liste.

Za zmanjšanje brezposelnosti.

Dunaj, 25. (Kor.) »Landtagskorrespondenz« poroča: Da se ustvari delovna priložnost in zmanjša brezposelnost, je deželni odbor sklenil, da prične, kolikor dovoljuje to finančni položaj dežele, z

gradnjo stavb, ki jih je deželni zbor že dovolil.

800 Bosancev — zaprtih.

Budimpeštanski listi poročajo, da prihajajo vsak dan v Pešto aretirani Bosanci v spremstvu vojaških straž. Njih število je doseglo že 800 oseb, večinoma moških. Po dva dni ostajajo v Budimpešti, odkoder jih odvajajo v razne madžarske občine. Dosedaj so internirani v 46 občinah, kjer ostanejo pod nadzorstvom do konca vojne. Uporabljajo jih za razna dela.

Poziv Bulgarski, da se odloči za ali proti Slovanstvu. — Sofija 26. (Kor.) Vladni list »Narodni Pravo« priobčuje brzojavko, ki jo je dobil Danev in v prepisu vsi voditelji strank, neizvemši ministerskega predsednika Radoslavova, od v Petrogradu vršivšega se slovanskega banketa. Brzojavka je podpisana od predsednika Glinkija in se glasi:

Vdeležitelji slovanskega banketa, med katerimi je veliko takih, ki so se bili vdeležii vojne za osloboditev Bolgarske, si štejejo v dolžnost, da v očigled rusko-slovanske vesti povdarjajo, da se Bolgarska, ako se bode še delj časa obotavljala ali pridružiti se sovražnikom Slovanstva ali pa zgrabiti za orožje ter bojevati se za slobodo slovanskih narodov, izloči iz vrste slovanskih narodov in s tem riskira, da po eni strani ne doseže svoje nacionalne prostosti, po drugi strani pa, da ostane čisto osamljena, ako bode kedaj v nevarnosti, da zgubi svojo neodvisnost. Pomislite, vi zastopniki bolgarskega naroda, da ste odgovorni za bolgarsko bodočnost.

Listu se te grožnje zde zelo čudne, posebno, ker Bolgarska ni nikdar žalila Slovanstva, temveč je bila od slovanske države oropana. Razven tega je ruski poslanik Savinski izjavil, da Rusija ne zahteva od Bolgarske ničesar družega kot nevtralnost. Bolgarski zastopniki znajo vselej izpolnjevati svojo patrijotično dolžnost ter imeti pred očmi bolgarske interese.

Domače vesti.

Osebna vest. — Vodstvo tukajšnjega c. kr. okrožnega sodišča je poverjeno sedaj c. kr. višjemu deželnosodnemu svetniku, g. Matiju Rutarju.

Okrajnega šolskega nadzornika za goriški okraj dr. Pavlina nadomestuje sedaj dr. Ipavec.

Poročil se je včeraj g. Fran Smerdu, asistent državne železnice pri sv. Luciji ob Soči z gospodično Pino Faningerjevo v Gorici. — Čestitamo!

Velikodušen dar. — Prof. Gvaiz je daroval Rdečemu križu zbirko svojih slik v nominalni vrednosti 5000 K.

Smrtna kosa. — Umrli je v tukajšnji garnizijski bolnišnici dr. Ivan Debenjak, c. kr. namestništveni konceptist pri c. kr. okr. glavarstvu v Tolminu in c. in kr. poročnik v rezervi. Star je bil šele 28 let. Pokopan je bil z vojaškimi častmi v Gorici. Blag mu spomin!

Začetek šole v goriškem okraju. — Iz verodostojnega vira smo izvedeli, da se začne šola v goriškem okraju s 1. septembrom.

Cerkvena opravila po pokojnem Piju X. — V soboto opoldan je naznanilo zvonjenje po cerkvah, da je cerkev izgubila svojega poglavarja. V torek in sredo ob 10. uri je bila v stolnici maša zadušnica za pokojnega papeža. Včeraj ob 10. uri je bila sklepna slovesna maša zadušnica, in po maši absolucija, katero je opravil knez nadškof.

Z današnjo številko smo opustili posebno prilogo »Primorec«, ker nam je vsled velikih izdatkov nemogoče vzdržati list v popolnem obsegu. Če bi storili naši naročniki vsi svojo dolžnost, potem bi mogli zopet redno izdajati prilogo »Primorec«. Zato, na delo za naše časopisje, komur je mar njegov procvit.

Grozen samomor. — V ponedeljek ob 6. uri pop. je skočila v Gorici čez Novi most v ulici sv. Klare v Koren Ana Jerman iz Spodnje Šiške pri Ljubljani. Delala je v tvornici v Stračicah in je imela kakih 25 let. Povlekli so jo iz Korna še živo in jo prinesli v bližnjo hišo, kjer pa je umrla v teku ene ure. Prepeljali so jo nato v goriško mrtvašnico.

Ustavljen list. — Laški »Corriere friulano« je pretekli teden prostovoljno ustavil nadaljno izhajanje za časa vojnih dogodkov.

Izkazi ranjenih, padlih in ujetih vojakov. — Dosedaj je izšlo 5 izkazov ranjenih, padlih in ujetih vojakov. Od vseh teh ni nobenega Slovenca. Imena padlih Slovencev priobčimo. Kdor pa želi zvedeti takoj imena ponesrečenih, ta se naj obrne na županstva, okrajna glavarstva ali pa na vojaške urade.

Iz Renč. — Našo občino že par let sem obiskujejo hude nadloge. Toča in druge nezgode uničujejo prebivalstvu poljske pridelke. Letoš je letina kazala prav dobro in smo se nadejali obilnih pridelkov. Toda toča nam je v nedeljo in v ponedeljek ponoči do kraja uničila vse. Splošen jok je bil po vasi nad toliko nesrečo — pa ne le toča — velikansko škodo so napravili vodni nalivi. Strašna voda je razrila vinograde, odvažala njivam zemljo, nasipovala njive in travnike z gruščem. Občinske poti so razdejane. To je strašen udarec, kako ga prenesemo? — V teh težkih časih nam je v veliko tolažbo delovanje našega župana g. J. Štepančiča. Od časa prve mobilizacije je vedno na delu. Njemu gre največja zasluga, da se je pri naši mobilizaciji

izvršila v najlepšem redu. Vsi vpoklicani so navdušeno takoj odhiteli k svojim oddelkom, kjer izvršijo svojo dolžnost do vladarja in domovine. — Kljub temu, da je naš župan prav slabega zdravja urejuje in izvršuje vse odredbe sam. Ob nedeljah razlaga zbranemu ljudstvu pred cerkvijo na trgu, kaj ima storiti, poučuje ga o novih naredbah, svetuje in tolaži. Naj bi povsod župani ali namestniki tako delovali — ljudstvo je potrebno pouka, sveta, tolažbe v teh časih. Zato smo našemu županu prav hvaležni za njegovo požrtvovalnost — njegovega delovanja ne bomo pozabili. — Tudi naš g. župnik deluje z županom v istem smislu in daje svojo pomoč kjer je treba. Hvaležni občani se bomo spominjali vseh dobrot. Poklicane oblasti pa naj se spomnijo nesreče naše občine in nam naklonijo hitro pomoč.

Širjenje neresničnih poročil je kaznjivo in zato naj ljudje saj malce rabijo svoj razum in ne verjamejo vsaki neumnosti. Enkrat za vselej naj vendar že velja, da je verjeti edino le uradnim poročilom in poročilom listov.

Ne samo živila, temveč tudi vsa zdravila, vsi preparati za **zdravila** in obveze se ne smejo brez posebnih potreb podražiti in je vsako tako **podražanje kaznjivo**.

Kaj pripovedujejo ranjenci?

Zagrebski »Obzor« primaša to zanimivo poročilo ranjenega vojaka.

Mlad vojak iz okolice Siska je bil ranjen v roko. Sedaj leži v bolnici in pripoveduje živahno o napadu na Loznico. Vsako mesto pozna tam in v kratkem je narisal natančno risbo o tamošnjih bojih. Vsakega vojaka svojega oddelka pozna in o vsakem ve, če je zdrav ali ranjen. Večina je zdrava. Pravil je, da so trikrat napadali neko višino, pri tretjem »šturmu« pa so jo zavzeli, »kakor da bi človek trenil z očesom, tako hitro se je zgodilo.« Zelo je ponosen na »svoj« polk. »Mi od 16. polka ne poznamo strahu. Kar smo dosedaj storili, to še vse nič ni. Še čisto drugačne stvari slišite o »mojem« polku.

Bil se je pri Loznici, Lješnici, Kamenici in Breznici.

On in drugi pripovedujejo tudi o Bolgarih, ki so srbski državljani. Vedno se udajo. Nekoč pa so se zopet udali, ali v noči so zapazili, da more ranjence. Bili so Srbi, ki so se izdali za Bolgare in hoteli na ta način v naših vrstah moriti. A njih početje smo opazili pravočasno in smo vse postrelili.

Srbski ujetniki že par dni niso ničesar jedli. »Joj, kako so siromašni! Nič drugega nimajo s seboj ko puško in patrone. Bore se pa vražje. Vsi, žene, otroci in starci. Nikdar nisem mislil, da znajo žene tako streljati. Naleteli smo na ženo, ki je stre-

ljala na naše vojake s strojno puško. Otroci se skrijejo za nasipi in streljajo na nas. Vsi ti so veliko bolj divji ko vojaki. Žene zastrupljajo vodnjake in nikdar nismo pili vode preje, dokler je ni pokusil kateri ujetnik.«

Bilo je pri prehodu čez Drino. Mesečina je bila in jasno. Nakrat so pričele leteti kroglice in naši topovi so bruhalo ogenj. Nakrat je bila reka pokrita s čolni in most je bil gotov.

Tedaj smo šli čez reko. Peli smo cesarsko pesem, godba nas je spremljala, topovi so grmeli in kroglice so žvižgale. Bil je prizor, kakor ga še nisem doživel. Tedaj je vprašal nekdo ranjenca. »Ali niso istočasno padale srbske kroglice, kaj vas ni to prestrašilo?« Tedaj se je razljutil: »Kaj, mene — kaj si mislite, da sem strahopetec!« — »Ali kako vam je bilo, ko ste videli padati ljudi okoli sebe.« — »Tako sem bil divji, da bi najraje planil naprej, pa me je častnik zadržal, da moram počakati povelja.«

Na drugi postelji se oglasi sedaj drug ranjenec, da mu naj izpriča, kako se je sprijel v nasipu z nekim sovražnikom. In začel je praviti. Ko so potisnili z bajoneti sovražnika iz njegovih nasipov, tedaj se je sprijel naš Zagorac z nekim orjaškim Srbom. Zagorac je dobil bajonetno rano v rame, ali on se vrže na sovražnika in nakrat sta si bila tako blizu, da sta se spoprijela z rokami. Oba sta bila silna, cela velikana. Nastal je boj na življenje in smrt. Dogo sta se borila, in skušala vreči nasprotnika na zemljo. Zagorac zmaga in prebode nasprotnika. Tedaj leti naprej za sovražnikom, ali kri se mu polije iz rane, z obvezo je zadrževal odhajanje krvi in šel potem sam, da so mu obvezali rano.

In vse polno drugih junaških del so pripovedovali ranjenci.

Razne vesti.

Prvi pred sovražnikom odlikovan Slovenec. — Sinu g. feldmaršallajtnanta Lavriča, nadporočniku Alfonzu Lavriču pl. Zápaskemu, je podeljen za hrabrost pred sovražnikom zaslužni vojaški križec z vojno dekoracijo.

Pred volitvijo novega papeža. — Z ozirom na predstoječe volitve papeža podajamo te podatke. Papeža voli kolegij kardinalov, ki sestoji iz 66 članov. Od teh je 34 Italijanov in 32 jih pripada drugim narodnostim. Od 34 Italijanov je 23 kardinalov kurije, t. j. stanujejo v Rimu, ostali so deželni nadškofi. Ostali kardinali se dele po narodnosti sledeče: Francija ima 7 kardinalov, Avstro - Ogrska 6 (3 Madžare Vaszary, Csernoch in Hornig, dva Nemca dunajskega in olomuškega nadškofa dr. Piffila in dr. Bauerja ter praškega kardinala dr. Skrbenskyja), Španska 6, Portugalska 1, Belgija 1, Kanada 1, Brazilija 1, Angleška 2, Irska 1, Holandska 1 in Nem-

čija 2. Najstarejši kardinal di Pietro ima 87 let, najmlajša Skrbensky in Merry de Val okoli 50. Največ upanja na papeški prestol da imajo kardinali: nekdanji pariški nuncij Ferrata, nadškof v Pisi Maffi in kardinal Gaspari. Če bo pa kateri od teh tudi papež je pa drugo vprašanje.

Poveljnik trdnjave Liege — vojni ujetnik. — Poveljnik belgijske trdnjave Liege je bil general Lemana. Tri dni je branil trdnjavo proti Nemcem in junaško odbijal njih naskoke. Ali Nemci so imeli 42 centimeterske topove in s tem silnim orožjem so razdejali for za forom. Zadnji for, ki se je še branil je bila trdnjavica Boncelles. V tej se je nahajal tudi general Lemana. Do zadnjega se je branila trdnjavica ali silni topovi so jo skoro razrušili. Trdnjavica, pravzaprav le še kup razvalin se je morala udati. Iz razvalin, skoraj čisto zasutega so izkopali nato Nemci 64 letnega poveljnika trdnjave Liege. Odpeljali so ga nato pred osvojevalca mesta Liege, generala v. Emmich, kateremu je izročil premagani Lemana svojo sabljo. V priznanje njegovega junaštva pa mu je pustil v. Emmich sabljo, kar je ganilo nesrečnega Lemana do solz. Odpeljal se je nato v Nemčijo, kjer je interniran v večjem hotelu.

Ne bo zmanjkalo junaških Varaždincev. — Ne samo možje, temveč cel Varaždin skrbi za slavo svojega imena. Na bojnem polju se ne strašijo smrti, naj jih pade kolikor hoče, to jih ne briga, samo da je zmaga. Da pa ne bo izumrl ta junaški rod, pa skrbe njih vrle žene. V enem tednu so povile njih žene 38 fantov in le eno deklico. Vsi otroci so zdravi, le deklica je bila mrtvorojena.

Najmlajši vojak je gotovo 15 letni Herman Braha. Kot sin mornarja se je hotel na vsak način tudi on udeležiti vojne in ni odnehal preje, da je bil uvrščen med mornarje.

Koliko je vredna žena pri divjih narokih. — Nek ameriški list prinaša te zanimive podatke, koliko dajo razni divji narodi za svoje žene. Najbolj radodaren je Culukafer iz Južne Afrike. Kakor je močna in delavna žena, tako jo plačuje tudi on. Navadna cena za ženo sta dve kravi, včasih pa se plača za ženo tudi do 10 krav. Tatarji v Turkestanu tehtajo svoje žene ne sicer z zlatom, pač pa s surovim maslom. Čim debelejša in težja je žena, tem več surovega masla mora dati oni, ki jo hoče poročiti. V srednji Afriki pa ima žena že sramotno nizko ceno. Za škatljo patroni dobi že vsak ženo. Še manj cenijo ženo v pragozdih Avstralije. Tam zadostuje že prazna škatljica vžigalic, da si kupi kdo ženo. Če pa to škatljico še napolni, tedaj si lahko izbere najlepšo.

Mesto aeroplana — štorklje. — Značilno za neumestno lahkovernost, ki vlada danes po vsej Evropi je ta dogodek. V Salzburgu se je nakrat razširila vest, da

lete visoko nad mestom aeroplani. Takoj se je nabrala velika množica ljudi, da vidi te aeroplane. Čakali so precej dolgo in končno so le dočakali. Ali mesto aeroplanov so prišle štorklje, ki so jih prepodili nemirni časi iz njihovih bivališč.

Važni razglasi in okrožnice.

Okrožnica deželnega odbora vsem občinam. — Število delovne živine se je v naši deželi zelo skrčilo, vsled česar je treba temu nedostatku priti v okom. Deželni odbor pozivlja govedorejce, naj obdrže mlečno živino in teleta in naj prodajajo kot klavno živino le ono, ki je postala nesposobna za plemo, oziroma, ki kaže biti za rejo neprimerna. Tudi mesarjem bi bilo priporočiti, naj ne koljejo plemenske živine. Dalje je treba misliti na to, da se ublaži pomanjkanje živil za vsakdanje potrebe. Deželni odbor priporoča prav toplo našemu ljudstvu, da varčuje s temi živili. Kmetovalce pa pozivlja, da sedaj in v naslednjih mesecih izkoristijo vsa prosta zemljišča s tem, da goje na njih zimske in spomladne vrtnine in da napravljajo konserve sadja, vrtnin, sočivja, kolikor bi se ti pridelki ne dali stržiti. Kmetijske organizacije in vsi zasebniki so naprošeni, da pomagajo ljudstvu v teh resnih časih s svetom in dejanjem. Kdor se hoče v katerikoli kmetijski zadevi posvetovati, naj se obrne na deželni kmetijski urad, ki je vedno pripravljen pomagati.

Okrožnica deželnega odbora glede prodaje pšenice in moke. — Kakor znano, se je ustanovila, pri deželnem odboru goriškem komisija za aprovizacijo naše dežele z živežem. Ta komisija je že začela uspešno delovati z uvažanjem turšice in pšenične moke iz drugih dežel.

Misliti je torej treba na to, da se akcija komisije osredotoči tudi na zbiranje domačih pridelkov. Pridelki na pšenici so v naši deželi že pod streho in kmetovalci se kakor običajno, pečajo z mislijo, kako bi ta svoj pridelek spravili v denar. Toda, z ozirom na vojne zapletljaje in z ozirom na aprovizijsko akcijo se **prepoveduje** vsakoršna prodajo mlatene ali nemlatene pšenice, oziroma moke in županstvom se nalaga, da pod osebno odgovornostjo gg. županov skrbe za to, da ostane pšenica doma na razpolago deželnemu odboru. Zajedno se županstvom nalaga, da naznajo deželnemu odboru tekom treh dni natančno množino pšenice, ki se je v občini pridelala, kakor tudi množino, ki preostane po odbitku kvantitete, potrebne za domači konsum v občini.

Ti podatki so deželnemu odboru potrebni, da bo mogel temeljem pravičnega kriterija pričeti z nakupovanjem in razdeljevanjem pšenice.

Razglas c. kr. namestništva glede oddaje t. t.

Naročbe ameriških trt iz državnih trtnih nasadov na Primorskem za dobo sajenja 1914—15.

Iz državne trtne zaloge na Primorskem se na spomlad 1915 proti plačilu odda nastopna množina ameriških trt pod temi-le pogoji in sicer:

1. 20.000 cepljenih raznih evropskih vrst, cepljenih na velikolistno Riparjo in Rupestris monticolo.

2. 200.00 korenjakov (bilf) velikolistne Riparje in Rupestris monticole.

3. 800.000 kolči (reznic) velikolistne Riparje in Rupestris monticole.

Cene trt za 1000 komadov so te-le:

a) ameriške cepljenke stanejo 140 K;

b) ameriški korenjaki (bilje) za revnejše vinogradnike 10 K, za premožnejše 30 K;

c) ameriške kolči za revnejše vinogradnike 5 K, za premožnejše 16 K.

Potrebo revnejših vinogradnikov, koji naročijo trte po znižani ceni, mora županstvo vestno in resnično potrditi.

Cepljenke se bodo oddajale posameznikom le v manjših množinah, glavno v svrhu razširjenja boljših trtnih vrst.

Ako stranka naroči več nego 500 komadov korenjakov (bilf) ali več nego 2000 komadov kolči, si namestništvo pridržuje pravico, zaprošeno množino trt primerno številu naročb znižati.

Trte je naročiti najkasneje do 31. oktobra t. l. potom občine, pri kateri se v to svrhu nahajajo posebne tiskovine. Poznejša naročila se ne bodo vpoštevala. Vsak naročnik trt naj v dotičnem naročilnem izkazu v razpredelu za pripombe pristavi lastnoročni podpis. Županstvo mora izpolnjene naročilne pole takoj poslati pristojnemu c. kr. okrajnemu glavarstvu (c. kr. namestništvu) svetniku v Trstu, magistratu v Rovinju, da jih predloži c. kr. namestništvu.

Trte se bodo oddajale samo primorskim vinogradnikom. Trgovci s trtami so izključeni od dobave prej označenih trt.

Cene se razumevajo od nasada v Tržiču (Monfalcone) oziroma Kanfanaru. Dotični znesek je položiti pri prejemu trt oziroma, ako se te določijo po železnici, pošti ali parniku, se isti povzame z embalažnimi in dovoznimi stroški vred, ki se zaračunajo po lastni ceni.

Vsak naročnik navedi natančno: 1. razločno pisano ime, bivališče, h. št. in poklic; 2. davčno občino, v kateri se nahaja vinograd, ki ga je obnoviti; 3. zaželjeno vrsto in množino trt; 4. železniško in poštno postajo, kamor naj se pošljejo trte.

Ako bi bila zahtevana vrsta že pošla, ali če bi je ne bilo več v zadostni količini, nadomesti se ista z drugo.

Trte je takoj po sprejemu pregledati. Morebitne pritožbe je nemudoma prijaviti tukajšnjemu nadzorniku za vinogradništvo. Na pozneje prispelne pritožbe se ne bo oziralo.

Slednjič se naznanja, da se ameriške trte načeloma ne bodo oddajale brezplačno. Izvzeti so samo slučajji, v katerih se manjši vinogradniki zavežejo, da naredo ameriške matičnjake v svrhu pridelovanja podlog.

Prošnje za brezplačno prepustitev ameriških korenjakov v omenjeno svrhu je vložiti do zgoraj navedenega roka naravnost pri c. kr. namestništvu.

Darovi za „Rdeči križ“.

Gospojno društvo »Rudečega križa«, s sedežem v ulici Caserma št. 15. je prejelo sledeče darove: Grofica Gina Batthyány K 100, eksclenca baronica Thoemmel K 100, K. B. K 5, Monsignor Buttignoni K 20, nabrano v občini Farra K 316, Arturo Naglig K 5, Dante Grossi K 2, grofica Crony-Chanel K 100, Coronini Sv. Peter K 500, gospodična de Fastenberger K 100, Slovensko društvo »Prešern« v Št. Petru K 50, Roža Silič K 5, Angela Černic K 2, Piergiuseppe Vittori, Gorica K 4, Melanie de Pflanzler K 20, gospod in gospa dr. Alojzij Pontoni K 100, Henrik Stibitz K 100, Josipina Michielutti K 5, nabrala gospa Irma Nitsche K 128'02, zobozdravnik Pavel Netzband K 10, baronica Sedlnitzky K 60, Giovanni Mermolja K 20, profesor Zimmermann K 10, grofica Calice K 200, grofica Natalia Westphalen K 100, Rosina Walner K 2, Peter Potočnik, Gorica K 10, eksclenca grof Baguer K 100, Ana pl. Reinisch-Palm K 100, Cecilia Hochleitner K 2, Neža Walner K 2, Desna roka K 10, dr. Mario Pascoletto K 20, Anton Orzan K 50, Villat in sinovi K 5, O. Jourdan K 50, O. Sicherle K 20, eksclenca dr. Francišek B. Sedej K 400, grofica Pavla Thurn K 200, general pl. Mosegig K 100, Wilhelmina Mosegig K 20, sodnik Friderik Korsič K 20, N. N. I. K 10, N. N. II. K 5, Angela pl. Gresic K 30, častiti gosp. Franc. Ziach, Piazuta K 20, X. K 10, I. S. K 20, poročnik G. Teutsch K 30, R. F. K 2'20, družina Trampus K 20, Neznana K 2, Peter Moretti ulica Caser-

ma K 20, Francišek Strukl K 5, družina Papis K 20, Marija Schreuzl K 10, Bolafio K 5, Alojzij Trampus K 5, Karl Feliks Favetti K 10, N.o 57 K 5, družina Badin K 20, nabrano v Ajdovščini K 331, Friderik Brumat K 10, nepoklicani, Gorica K 6'10 davčni eksekutorji K 1'08, častiti gosp. F. Ivanetič vojaški kurat K 5, N. N. III. K 10, Giovanna Pitner K 10, major Rudolf Bregenzer K 10, Karolina Mozetič, Renče K 6, Rozalja Mozetič, Renče K 3, Ignac Saunig, Gorica K 5, P. A. Grassi, Gorica K 50, dr. Raimondo Luzzatto K 20, grof in grofica Karl Coronini K 200, Nina Rojic K 50, svetnik Tomaž Vusio, Gorica K 5.

(Dalje prih.)

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.
Tiska: »Goriška Tiskarna« A. Gabršček odgov. J. Fabčić.
Zalaga: Družba za izdajanje listov »Soča« in »Primorec«

Bliščeče-belo perilo

kakor na solncu beljeno — izgleda perilo po polurnem kujanju s primesjo

Persil

samo delujoče pralno sredstvo.

Persil ne vsebuje — kljub svojemu hitremu učinku — nikalih perilu škodljivih snovi. Zajemeno neškodljivo pralno sredstvo.

Tovarna: **Gottlieb Voith**

Dunaj III. | 1.

Na prodaj po vseh trgovinah.

Senzacionalna prirodna prikazen XX. stoletja! Nočerni delati reklame, da bi stem služila denar, kakor se ti večkrat dogaja, pač pa sem pripravljena **brezplačno** povedati vsakomur kako sem popolnoma odpravila večletno bolezen na pljučah, naduho in oslovski kašelj. To domače zdravilo si lahko nabavi vsakdo jako po ceni. Pošljite za odgovor frankiran zavitek, Naslov gospa **B. Kolenská — Vršovice pri Pragi, Češko.** 206—20

Slovenska dekorativna in sobna slikarja se priporočata slavnemu občinstvu v mestu in na deželi za vsa v to stroko spadajoča dela.

And. & Fran Volarič
Gorica, Via dell' Ospitale št. 10.

Ilustr. družba tovarn orodja v Steyr.

Najprijetnejšo vožnjo jamči za počitnice ali dopust

WARTENBERG

najboljše dvokolo monarhije;

KOSMOS-KOLO

dobro in po ceni ljudsko dvokolo.

Katalogi gratis pri zastopnikih v Gorici: Fr. Batjtel, Stolna ulica št. 2, pri Sv. Luciji: Ignac Šuligaj. B-5

Zares zanesljivo in štedljivo

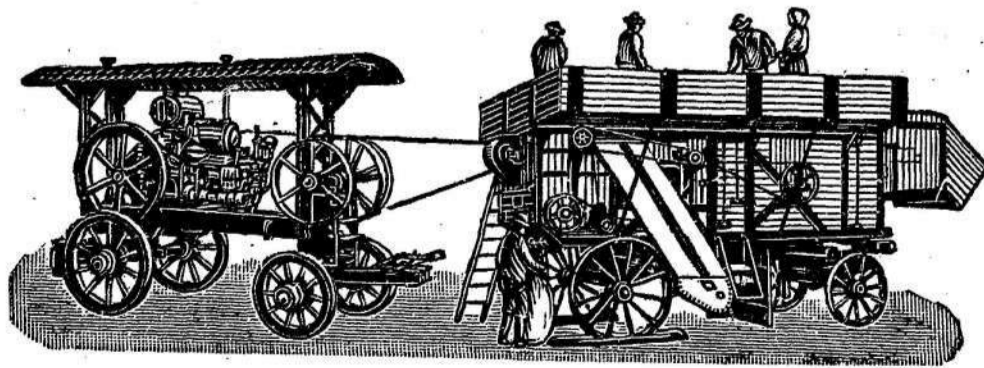
delujejo naši svetovnoznani

Original „Otto“ - motorji

lokomobili, kompletne mlatinice, majhni prevozljivi

motorji za sesalnice, žage, dynamo itd., ki se dajo lahko prenesti!

Motorji na surovo olje, Diesel in dvotaktni motorji, naftalin motorji itd.

121.000 motorjev z nad 1.3 milijonov konjskih sil v obratu!

460 odlikovanj med temi 46 državnih svetinj. Prospekti gratis in franko!

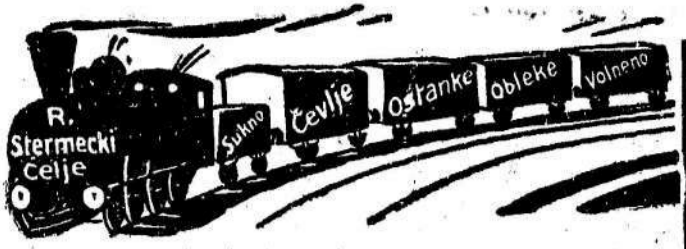
Langen & Wolf, Dunaj X.

Laxenburgerstrasse 53 P.

Zastopstvo za Primorje: Ermanno Turek & C.o, Trst, Via Sanità 8.

NESTLÉ-JEVA
MOKA ZA OTROKE

Poskušnje pošlje na zahtevo popolnoma zastonj Nestle, Dunaj I. Biberstrasse. 9 K

in razno moderno blago za moške in ženske obleke razpošilja po najnižjih cenah

Jugoslovenska razpošiljalna **R. STERMECKI v Celju** št. 303 Štajersko.

Pišite po glavni ilustrirani cenik brez več tisoč stvari, kateri se vsakiemu pošlje zastonj. Pri naročilih iz Srbije, Bolgarije, Nemčije in Amerike je treba denar naprej poslati. 68-52

J. ŠULIGOJ - GORICA

Gospodska ulica št. 19

urar c. kr. državne železnice

priporoča svojo veliko zalogo ur, zlatnine, srebrnine, optičnih predmetov in raznovrstne obeske. — Popravila se izvršujejo točno in dobro. — Jamči 1 leto. 61-P

Edina primorska tovarna dvokoles :

„TRIBUNA“

Gorica, Tržaška ul. 26. prej pivovarna Gorjup.

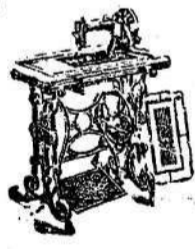

Zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrionov i. t. d. 63-52

F. BATJEL — GORICA

Stolna ulica št. 2-4.

Prodaja na obroke. Ceniki franco. 30-c

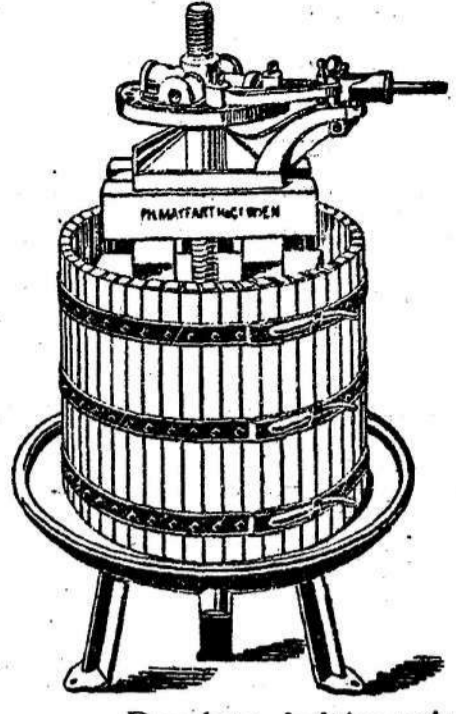
Kaiser Borax

Priznано toaletno sredstvo za umivanje, ki se uporablja v nešteti družinah osvežuje polt in jo napravi belo in nežno. — Pristno le v rdečih škatlicah po 15, 30 in 75 vin. — Boraksovo milo od Kaiserja po 80 vin.; milo „Tola“ po 40 vin.

GOTTLIEB VOITH

Dunaj III. | 1

Na prodaj po vseh trgovinah.

Originalne Mayfarth-ove oblastveno zavarovane vinske in sadne stiskalnice „HERKULES“

Prvovrstni izdelek.

Hidravlične vinske in sadne stiskalnice.

Neprekosljive!

Grozdni in sadni mlini moštne naprave

Ph. Mayfarth & Co.

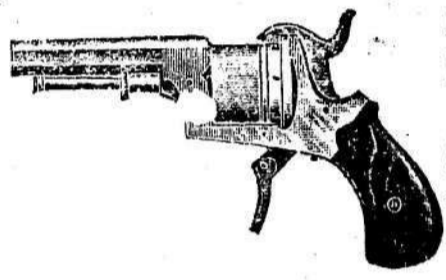
Tovarna poljedelskega orodja

DUNAJ, II. Taborstrasse št. 71.

Posebno izdelovanje stiskalnic in priprav za pridelovanje vina.

Ceniki brezplačno

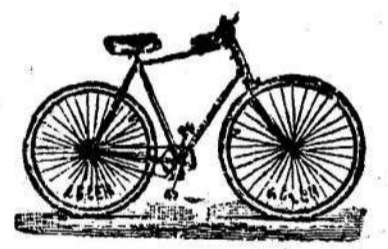
Iščejo se zastopniki.

Kupujte samo dvokolesa „Gerice“ in „Altena“, ki so najboljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste bodisi za navadno rabo ali za dirke. Šivalni stroji **Original Victoria** so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in štikanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen.

Puške, samokrese, slamo-reznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

26-c]

Kerševani & Čuk

GORICA, na Stolnem trgu št. 9. GORICA

Reservni fond :
K 126.014'60

Vplačani deleži :
K 48.043

Zadrušnikov :
1707.

„Goriška ljudska posojilnica“

upisana zadruga z omejenim jamstvom

Telefon št. 79.

v Gorici

Ustan. l. 1883.

(v lastni hiši: Gospodska ulica št. 7, I. nadstr.)

sprejema **hranilne vloge** od vsakogar in jih obrestuje po 5% čistih.

Večje stalne vloge proti enoletni odpovedi po dogovoru. — Vlagateljem so na razpolago **hišni hranilniki. Posojila** se dajejo na zastavo in osebni kredit.

Položnice poštne hranilnice na razpolago brezplačno.

Glavna zaloga
Palma podpetnikov

A. Drufovka
Gorica, Raštelj 3.
Zaloga usnja.
27—c

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen
GORICA

Jos. Verdi tekaljšče štev. 37.

Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone,
zlate mostove, zobe na kaučukove plošče,
uravnavanje krivo stojećih zob. Plombe
vsake vrste.

Ordinira v svojem ateljeju
od 9. ure dop. do 5. ure pop.

A. vd. Berini

Gorica, Šolska ulica št. 2.

velika zaloga
oljkinega olja
prve vrste

najboljših tvrdk iz Istre, Dalmacije, Melfette, Bari in Nice

s prodajo na drobno in debelo.
Prodaja na drobno: Kron —'96, 1'04, 1'12
1'20, 1'28, 1'36, 1'44, 1'60, 1'80, 2'—, 2'40
za luči po 72 vln.

Na debelo cene ugodne.
Pošilja poštne prosto na dom. Posodo se
pušča kupcu do popolne uporabe olja; po
uporabi se spet zamenja s polno.

Pravi vinski kis in navaden. Zaloga
mila in sveč.

Cene zmerne.

Mihajlo Turk

priporoča svojo 160—10
BRIVNICO :: Gorica, ::
na Kornu št. 6.

Anton Potatzky v Gorici
naslednik Jos. Terpin.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirnberškega in drobnega
blaga ter tkanin preje in nitij.

POTREBŠČINE.

Za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE.

za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni venci. — Mašne
knjižice.

Hišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje
krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih
ter na deželi.

IZIDOR NANUT

autorizovana stavbena tvrdka

v Gorici

ulica Adelaide Ristori štev. 5

se priporoča p. n. občinstvu za vsa
stavbena dela. Izdeluje vsakovrstne
načrte, proračune in kolavdacije po
najnižjih cenah.

Odlikovana pekarija in sladničarna

Karol Draščik

v Gorici, na Kornu v (lasni hiši)

izvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfi
nejega peciva, torte, kolače za birmance
in poroke, odlikovane velikonočne
pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje
na drobno ali v originalnih butelkah.
Priporoča se slav. občinstvu za mnogobrojna
naročila ter obljublja solidno postrežbo
po jako zmernih cenah

Anton Breščak

Gorica - Gosposka ul. (G. Garducci) 14, v lastni hiši.

Proa in največja slovenska zaloga in tovarna pohištva
na Primorskem.

zalogi ima vedno nad 50 modernih jedilnih in spalnih sob.

Cene od 300 do 3000 K soba.

Edina slovenska delavnica tapetarij.

Velika izbira slik, stolic kakor tudi železnega pohištva.

Sprejema naročila za opreme vil, hotelov itd. 107—c

Ljubljanska kreditna banka podružnica v Gorici.

Centrala Ljubljana, podružnice: Celje, Celovec, Sarajevo, Split, Trst.

Delniška glavica K 8,000.000.
Rezervni zakladi K 1,000.000.

Vloge na knjižice po 4 $\frac{1}{2}$ %, v tekočem računu po dogovoru.

Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst, deviz-valut.
Borzna naročila.

Promese za vsa zrebanja.

Vnovčenje kuponov in izžrebanih vrednostnih papirjev.

Eskont menic.

Stavbeni krediti.

Predujmi na vrednostne papirje.

Srečke na obroke.

Sprejemanje vrednot v varstvo in oskrbovanje
Safes.

Nakazila v inozemstvo.

Kreditna pisma.

PRIMOREC

Junaki.

Z znojem obliti, krvavi od ran in izmučeni od naporov, a kljub temu s pogumom v srcu in z nepremagljivo voljo, branijo na naših mejnikih vojaki — čast in slavo domovine. So junaki, so naš ponos in njih zasluge so naše veselje. Po vsej širni domovini in tudi izven mej monarhije bodo slovela njih imena in njih slavna dejanja. Oče bo pravil sinu o njih junaških delih, babica bo vnela v vnuku s pripovedovanjem junaških dejanj ljubezen do domovine in požrtvovalnost za domovino. Še leta in leta po vojni bo imel vojak-junak zasluge za domovino, cele generacije bodo črpale iz njegovih dejanj junaški zanos in neuklonljiv pogum. Tako silno deluje junaštvo.

Kakor svetla luč bodo blestela vsikdar imena junakov, od ust do ust se bo širila njih slava in zgodovina bo prihranila tudi poznim rodovom spomin na junaška dela njih očetov. Vedno svež bo spomin na naše junake, zato govorimo mi o drugih junakih, ki mirno vrše velika dela, o katerih javnost komaj sanja. A ta krasna dela ne smejo ostati pozabljena, tudi ta morajo priti do svoje veljave.

Ko so se zablesteli po ulicah plakati, ki so oznanjali, da je domovina v nevarnosti, da morajo oditi možje in fantje v boj, tedaj se je zarosilo marsikatero oko in marsikatero srce se je skrčilo od bolestiti, ker kdo ve, kako bo sijalo solnce sreče posameznikom. Mati se je ločila tedaj od sina, žena od moža in otroci od očeta, vse polno jih je bilo — ali vsikdar je bila bolest le tiha notranja bolečina, ker vsi so znali, da mora biti tako, da zahteva tako domovina. In pri tej priliki so se dogodili slučajji, ki so vredni omembe, ker kažejo junaštvo, ker so vzor domovinske ljubezni. Stara, neštetokrat preizkušena resnica je, da ne skrbi nihče tako za človeka, ko mati za svojega ljubljene sina. In vendar je bila mati, ki je pisala sinu, domovina te kliče, pridi. Osem tvojih pradedov je padlo v boju, tudi ti si dolžan, da tvegaš za domovino svoje življenje. Bila je junaška mati in vredna družica junakov na meji.

S trdom, ki ga pozna le mati, je vzgojila zopet druga svoje sine, pod njenim skrbnim vodstvom so zrasli v krepke fante in možje. Vsak njihov gib, vsaka njihova kretnja je bila priča materinega dela, vsak njihov korak je bil plačilo materine ljubezni. Vsi naporji življenja, vse bridke izkušnje, vse je bilo plačano že v enem pogledu na vrle in zastavne sine. Neizmerena ljubezen do otrok je nastala iz tega, da je mislil vsakdo, da ne more biti eden brez drugega. Pa prišel je klic cesarja in mati, ki je tako silno ljubila svoje otroke, ni dejala drugega ko — — »pojdite kamor vas kliče cesar in bodite junaki!« Tako je govorila junaška mati, vredna družica junakov na meji.

V bogatih gradovih in v skromnih kočah, povsodi so se dogajali junaštva mater in žen, da sedaj razumemo junaštva naših vojakov, ker junaška mati je tudi povila junaškega sina. Zato pa zaslužijo te matere isto priznanje, ko njih sinovi na bojišču, zato jim gre ista čast.

Žito zori po poljih, zemlja vrača trud poljedelca, ki se veseli, da prejme plačilo svojega dela. Pa sovražnik je prisilil mirnega kmeta, da mora opustiti svoje delo in oditi v boj. Drugi morajo požeti pridelke, drugi morajo opraviti poljska dela. A delavcev primanjkuje povsodi in polna polja čakajo delavnih rok. In tedaj se je poprijela žena dela in njene šibke roke opravljajo delo za dva. Čast ji, katera je to storila, slava ji, katera to vrši, ker tudi ona je vredna družica junakov na meji.

Prvi boji so pričeli in prvi ranjenci prihajajo od bojišča. In zopet kliče domovina ženo na pomoč, da pomaga ranjenecem, da nastopi službo samaritanke. Ves dan in vso noč je treba biti včasih na rogah in vedno mora biti nasmeh ljubezni, da ne čuti ranjenec v prijazni okolici tako svojih bolečin. Žene, vajene le največjih udobnosti, morajo pogrešati nakrat skoraj vse, žene, vajene le sladkega brezdelja, morajo delati nakrat noč in dan, žene, vajene le prijetnosti morajo opravljati nakrat težke in neprijetne posle. In vendar ni nikjer nezadovoljnosti, kljub vsemu se ji smehlja obraz. Tudi ona je junakinja, tudi ona je vredna družica junakov na meji.

Komur ni narava naklonila čvrstega in močnega telesa, kdor se ne more ponašati s krepkimi mišicami, ta pomaga na drug način domovini. Pritrjuje si od ust, da podpira rodbine vpoklicanih, odreče si zabavo za zabavo, da pomaga »Rdečemu križu«. In če vidi solzo v očesu nesrečne vdove, potem ji njegov sočustvujoč glas lajša bol, potem tolaži njegova blaga beseda uboge sirote. Povsodi seže njegova dobro roka in kjer zastaja delo vsled odsotnosti vpoklicanih, tam zastavi on svoje moči in opravi delo za druge. Zadnje prihranke načanja in izdaja, da zatlači vrzeli, ki jih je napravila vojna. Ves je v službi domovine, ves je v delu za druge. Tudi on je junak in tudi njemu gre ista čast, ko junakom na meji.

Težki in resni časi so nastopili, a našli so ljudi na svojem mestu. Vojak na bojišču in oni, ki so ostali doma, oba tekmujeta v delu za domovino. In obema se pridruži žena, ki jo diči enaki junaški duh. Ti junaki so stebri države, ti junaki so naš up. Ker oni rešijo slavo domovine, ker oni ubranijo domovino nadlog. Zato naj bo slavno njih ime, zato se naj bleste njih dejanja, nam v vzpodbudo, zanamcem v vzor!

Parnik „baron Gautsch“ se potopil.

Na poti iz Lošinja v Trst se je ponesrečil Lloydov brzoparnik »Baron Gautsch« in se potopil v par minutah. »Baron Gautsch« je bil zgrajen v Dundee na Škotskem in ga je prevzel avstrijski Lloyd l. 1908. Parnik je bil dolg 82'3 m, 11'9 m širok in je obsegal 2250 ton. Vreden je bil od 2 do 3 milijone kron. Elegantni parnik je oskrboval zvezo med Trstom in Dalmacijo.

Za časa nesreče je bilo na parniku 310 ljudi, med njimi zelo veliko žensk. Potniki so bili večinoma iz Dalmacije in sicer iz Lošinja in Splita. Rešili so 179 ljudi, 20 trupel pa so našli še na dan nesreče.

Podrobnosti o nesreči.

»Piccolo« poroča: Prvi očitvidci »Gautschevega« brodoloma so bili trije dečki, sinovi pomorskega uslužbenca, ki

so vedno ob morju in natančno poznajo vse parnike, ki redno vozijo ondi mimo. Tudi 14. t. m. so bili dečki zunaj in gledali po morju, da-li se ne bliža kaka ladja. Malo po tretji uri popoldne so daleč na horizontu opazili silueto očitno enega Lloydovih parnikov z dvema dimnikoma, ki so ga takoj spoznali za brzoparnik, ki vozi v Dalmacijo. Za zabavo so parnik zasledovali z daljnogledi. Čez kake pol ure so opazili, kako se je nenadoma dvignila voda v zrak, ki ji je sledil kratek oblachek dima; prednji del parnika se je globoko nagnil, krmilo se je dvignilo kvišku in ladja se je nagnila na stran. Na dečkove klice je pritekel oče in videl, kako se ladja vedno bolj nagiba, videl mrzlično vrvenje ljudi na morju, čolne, in hip nato se je parnik pogreznil v vodni vrtinec. Čez malo trenutkov nato so na mesto nesreče s polno paro prihitele avstrijske torpedovke in začele reševalno delo. Nesreča se je pripetila točno ob 3'30 popoldne. — Na drugem mestu poroča »Piccolo«, da je dobil 14. t. m. ob pol štirih popoldne pristaniški načelnik v . . . telefonično obvestilo, da se neka ladja, po vsej priliki »Gautsch«, ki je z Velikega Lošinja plula v Trst, potaplja na tem in tem mestu. Pristaniški kapitan je takoj velel vse storiti za rešilno delo. Ob pomolu je bil zasidran parnik »Istria« istrsko-tržaške družbe. S tem je hotel na mesto nesreče, toda parnik ni imel dovolj pare ter so morali šele podkuriti ognje. Medtem je priplul v luko parnik »Hrvat« Ungaro-Croate, čegar kapitan in moštvo pa niso ničesar opazili o »Gautschevi« nesreči, dasi so prišli iz iste smeri. Malo hipov nato pribrzi v luko skoroda s polno močjo avstrijska torpedovka, na kateri istotako niso nič vedeli o nesreči na morju. V tem je »Istria« dobila dovolj parne sile, pristaniški kapitan je vzel s seboj na krov nekaj mož in odpluli so v smeri proti . . . , kjer jih je došla torpedovka. S krova »Istrije« se je sedaj že lepo razločilo vrvenje torpedovk in plavov, ki so se po širni vodni gladini trudili z reševalnim delom. Kapitan je dal povelje pluti na mesto nesreče; spredaj je morala pluti torpedovka. Ko se je »Istria« približala mestu nesreče, je bilo rešilno delo že končano; torpedovke so s polno paro plule proč. Daleč po morskovi površini so bili raztreseni ladijski stoli, kosi lesa, orodja itd. Od parnika so moleli iznad vode še kosi jamborov, pa tudi ti so kmalu izgini pod vodo in lepi parnik se je pogreznil na dno — 40 metrov globoko. Krog in krog se je na vodnem površju vedno bolj širila črna lisa nafte, sredi katere je morje še vedno vrelo v vrtincu. — Eden izmed rešenih uslužbencev »Barona Gautscha« je »Piccolovemu« poročevalcu o nesreči pripovedoval tako-le: »Baron Gautsch« je opoldne odplul iz Velikega Lošinja in ob najlepšem tihem in solčnem

vremenu nadaljeval svojo pot v Trst. Na krovu je bilo nad 300 potnikov, ki so se večinoma ukrcali v Splitu, Zadru in Vel. Lošinju. Bilo je posebno mnogo žensk in otrok, ki so se vračali z letovišč. Ko sem med splošnim vrvežem prihitel na krov, je bil ta zavrt v zadušljivo atmosfero, voda ga je zalivala, ljudje pa so letali blazni od strahu. Nekdo je zaklical. Mir, mir, saj bo samo kaka razpoka! Toda takoj smo čutili, kako se parnik potaplja. Bil je čas treh minut: strašnih in grozljivih. Krov je bil okrvavljen s krvjo ranjencev, ki so hropeli v zadnjih izdihih. Od štirih rešilnih čolnov sta bila dva razbita na kose, eden se je prevrnil z vsemi, ki so se nahajali v njem, nas, ki nas je bilo 40 stisnjenih v četrtem čolnu, v katerem je bilo prostora komaj za 20, je vrgel vrtinec, v katerega se je pogrezal parnik, v stran, in to nas je rešilo. Videli smo za hip morje, čegar valovi so bili počrneli od nafte, krog in krog kosi lesa, orodja itd. ter nešteto rok, ki so se borile med sabo, se dvigale proseč pomoči . . . Videli smo od obali prihiteti torpedovke in reševati ljudi. Potem se je vrtinec stisnil in sklenil. Uspelo nam je rešiti eno žensko. Nato smo veslali dve uri in dospeli na suho, kjer so že čakale nosilnice za težko ranjene.

Hitrost vojnih poročil.

Danes omogoča brezzičen brzozjav takojšnja poročila o vsakem dogodku in naj se ta tudi izvrši na visokem morju. Bojna ladja, ki ima danes brezzično brzozjavno postajo more sporočiti vse takoj štabu ali pa vrhovnemu poveljništvu. Danes so lahko narodi vojskujočih se držav takoj obveščeni o vsem, res je pa tudi, da se to navadno ne zgodi. Ali temu je vzrok le cenzura, ki iz razumljivih vzrokov ne more pripustiti časopisom popolne prostosti.

Ali kako je bilo to včasih. 28. novembra 1814. je bila velika in slavna Napoleonova armada pri prehodu čez Berezino skoraj uničena. Da pa so zvedeli Parižani o tej nesreči, so morali potrpeti cele tri tedne, ker šele 17. decembra je prišlo prvo poročilo o bitki v Pariz. Bilo je to čisto naravno, ker Pariz ni imel takrat nobenih zvez z Rusijo. Če je bila katera vest prav vesela, potem so mogli tudi že takrat hitrejšje sporočiti veselo novico ljudem. Rojstvo Napoleonovega sina, zvanega rimskega kralja, javljeno dne 20. marca je bilo oznanjeno potem optičnih priprav v treh urah do Lyona, Bruslja, Turina, Strassburga in Milana. Dunajski dvor je zvedel o veselem dogodku šele štiri dni pozneje, ker so prinesli novico brzi jezdec. Jezdec je odšel takoj, ko je izvedel potom optičnih znamenj v Strassburgu o

rojstvu Napoleonovega sina na Dunaj ali je prišel tja še-le 24. marca. V Berlinu so izvedeli o tem dogodku še-le 25. marca.

Dokler še ni bilo optičnih aparatov, potem katerih so naznanjali razne vesti, so se širile vse vesti le s pomočjo brzih jahačev. Od dobrih cest, hitrega konja in vztrajnosti jahača je bila odvisna hitrost poročanja.

Zavzetje Budimpešte (1686) in zmaga nad turško vojsko je bila znana v Berlinu šele 8 dni pozneje. Za rekord hitrega poročila je veljala pot beneškega poslanca, ki je prijezdil pot iz Benetk v Rim (400 km) v dveh dneh.

V starem veku je bilo s poročanjem še slabše. Perzijski poročevalci kralja Darija so dnevno prepotovali le okoli 18 km. Rimljani so bili v tem oziru dokaj bolj preskrbljeni. Cesar Augustus je dobil poročila o dogodkih v Aziji v 20 dneh. Na vsak način je pa to bila počasnost, ki bi jo danes ne prenesli, dasiravno smo se že marsičemu privadili, tudi temu, da je prišlo poročilo o uničenju nemške ladje »Königin Luise« še-le čez 4 dni.

S telegrafijo je ustvarjeno moderno poročanje. L. 1876. je prinesel list »Daily News« v 30 urah štiri kolone dolgo poročilo o bitki s Turki. Listov poročevalec Forbes, ki je bil prisoten pri bitki, je prejezdil takoj po bitki 190 kilometrov dolgo pot, da je prišel do telegrafa in brzozjavil poročilo. Vprašanje je, če je enako hitro poročilo tudi danes dosegljivo.

Vojna pravila.

Po dolgih bojih med posameznimi državami, so se končno vendar pripoznala ta vojna pravila.

Bojišče je vse ozemlje vojskujočih se držav, kolonije in napol svobodne države. Izvzeti so le neutralizirani kraji in ozemlja. Nevtralizirana je Donava od Brajle do izliva, dalje reki Kongo in Nil v Afriki, pokrajini Faucigny in Chablais na Savojskem, sueški in panamski prekop in hiše, kjer je Rdeči križ.

Vojevati se smejo le organizirani vojniki. Civilno prebivalstvo se ne sme preganjati. Udeležba civilnega prebivalstva pri bojevanju je nedopustna.

Parlamentarji so nedotakljivi. Le če se jim dokaže, da izrabljajo svojo nalogo v poizvedovalne namene, se smejo kaznovati. Znamenje oseb, ki se pogajajo s sovražnikom je bela zastava, ki jo spremlja običajno trobentač ali bobnar. Parlamentarji ni treba sprejeti.

Špion zapade prekemu sodu in je po kratkem sodnem postopanju ustreljen. Sodnik more biti v tem slučaju vsak vojaški poveljnik. Ločiti pa je treba od špiona poizvedovalca, to je onega, ki javno, v u-

niformni ali v aeroplanu poizvedujejo o namerah sovražnika. Če se te vjame so vojni ujetniki in se jih ne sme kaznovati.

Vojna sredstva. Haška konferenca je prepovedala: 1. uporabo strupa in zastrupljenega orožja; 2. neprijatelja zavrtno ubiti ali raniti; 3. ubiti ali raniti sovražnika, ki se je udal, ali ki se ne more braniti; 4. izjavo, da se ne bo nikomur prizanašalo; 5. zlorabo znakov in zastav neprijateljevih, bele in pa zastave »Rdečega križa«; 6. prepovedano je siliti državljane neprijateljske države, da se udeležijo na direkten ali indirekten način vojne proti tej državi; 7. prepovedano je brez nujne potrebe poškodovati ali vzeti imetje neprijateljevim podanikom.

Osobito je prepovedano rabiti takozvane dum-dum kroglice, to je take, ki se v človeškem telesu deformirajo ter povzročijo posebno bolesterne in nevarne rane.

Oblegati in obstreljevati se smejo le trdnjave ter ona mesta, kraji, poslopja, ki se branijo. Obstreljujoči ima dolžnost da po možnosti prizanaša poslopjem, ki so namenjena službi božji, znanstvu, umetnosti ali humanitarnosti, osobito pa bolnišnicam. Oblegani morajo v to svrhu izobesiti na dotičnih poslopih primerna znamenja (bele zastave i. p.)

V zavzetem mestu pleniti, je strogo prepovedano.

Vojni vjetniki uživajo v modernih časih posebne pravice. Vjetništvo jim ne sme škoditi niti na življenju, niti na zdravju in imetju. Za poskušen ali izvršen beg ne smejo biti kaznovani. Ako se jih proti častni besedi odpusti v domovino, potem niso le sami dolžni se vzdrževati vsakih nadaljnih sovražnosti proti odpustivšemu jih neprijatelju temveč tudi njihova država je dolžna, da jih k nadaljni vojni službi proti dotičnemu neprijatelju ne sili.

V neprijateljevo deželo prodirajoča armada si pridobi z zasedanjem (okupacijo) sovražnega teritorija posebne pravice.

Prava oblasti oziroma gosposke preidejo v njene roke, prebivalstvo ji dolguje poslušnost **ne pa zvestobo** in okupacijske oblasti nimajo pravice zahtevati od prebivalstva zasedene dežele takih služb, ki jih je smatrati za neprijateljske napram lastni domovini. Okupacijska armada sme pobirati seveda tekoče davke, nalagati kontribucije (posebne denarne davščine) in izvrševati rekvizicije (davščine v naturalijah). Polastiti se sme tudi v javnih blagajnah zasedene pokrajine se nahajajočega državnega denarja neprijateljevega in v kolikor je to potrebno ali koristno tudi drugega neprijateljskega državnega imetja. Privatna last pa je v vojni na kopnem (drugače je to v vojni na morju) principi- jeno nedotakljiva.

Kadar je **premirje**, tedaj so prepovedane vse direktne sovražne operacije.

Dovoljeno pa je, tekom premirja pomnožiti svojo armado, jo izpopolniti ter preskrbeti vse potrebno za njeno aprovizacijo. Premirje konča, ko poteče dogovorjen rok, ali da se premirje odpove. Končno konča tudi premirje, če ga nasilno krši eden nasprotnikov.

Poveljniki vojskujočih držav imajo pravico sklepati posebne vojne dogovore.

Razglas c. kr. namestništva.

Gospod minister za notranje stvari je izdal dne 1. avgusta t. l. št. 9067, ta-le oglas:

»Vojna, ki so jo vsilili naši domovini, je izbruhnila. S patriotično navdušenostjo sledi naša hrabra vojska pozivu svojega ljubljenelega vrhovnega vojnega gospodarja.

Kakor naši vojaki izvršijo svojo dolžnost na bojišču, tako moramo mi, ki ostajemo doma in ki nismo poklicani da v boju za cesarja in državo tvegamo svoje življenje, izpolniti resno in neogibno dolžnost. To je namreč dolžnost skrbeti za to, da z bojišča domov pripeljani bolniki in ranjenci najdejo stanovališče in oskrbo.

V isti meri moramo varovati doma ostale družine, ki so zgubile svoje hranitelje, nadloge in bede, da se z dovoljno skrbjo na tem polju olajšajo hrabrim vojakom brige za obstoj svojih dragih, ki so jih pustili doma.

Oklici, ki izhajajo povsod, so nam vsem radosten dokaz, da prebivalstvo razumeva to svojo dolžnost.

Toda škodovalo bi razcepljanje pravnih delavnih močij in razpoloživih denarnih sredstev. Po enotnih načelih in pod osrednjim vodstvom se mora vse urediti, ako želimo, da se doseže cilj in zagotovi čim popolnejša in pravičnejša poraba razpoložljivih sredstev v prid vseh potrebnikov.

Ta za blagor vseh v resnici potrebnih nujna koncentracija, ki se da izvesti s sodelovanjem najširših slojev prebivalstva, naj bi bila ta-le:

1. Prostovoljna oskrba ranjenih in bolnih častnikov in vojakov pripada »Avstrijskemu društvu Rdečega križa«, ki je v neposredni zvezi z vojno upravo.

Denar namenjen ranjencem in bolnikom naj se pošilja naravnost »Društvu Rdečega križa« na Dunaju (I. okraj, Tuchlauben št. 6) ali raznim deželnim družbam in podružnicam tega društva.

Da »Rdeči križ« zamore popolnoma zadostiti svojim človekoljubnim namenom, je treba, da mu se naznanijo še nova, nastanovalešča za bolnike. Takšna naznani- la naj se podajajo deželnim političnim oblastim ali pristojnim političnim okrajnim oblastnijam, ki bodo dale pregledati po strokovnjakih, so li dotični objekti namenu

primerni, in potem obvestile pristojno mesto »Rdečega križa«.

2. Družine vojakov, ki so nastopili službo, prejemajo, ako so potrebne, seveda podporo iz državnih sredstev na podstavi zakona z dne 26. decembra 1912, D. Z. L. št. 237. Vendar ne bo vselej popolnoma zadostoval iznos, ki v tem oziru pripada družinam. V mnogih slučajih bo zaželjena pomoč iz sredstev, ki jih prebivalstvo v ta namen prostovoljno stavlja na razpolago.

Ne kratač najintenzivnejše pospešitve delovanja Rdečega križa, naj se ustavijo deželne in mestne organizacije, ki naj pod nadzorstvom nabirajo sredstva v omenjeno svrhu. Deželnim organizacijam pristoji vporaba sredstev vojnega pomožnega sklada, ki so se nabrala v posameznih deželah za podpore potrebnim teh dežel.

Glede teh poslednjih sredstev so deželne vlade glavna nabirališča.

Toda darovi se morejo odkazati tudi neposredno ministerstvu za notranje stvari na Dunaju ali na račun, ki se je odprl pri Dunajski bančni družbi (Wiener Bankverein) ali pri njenih podružnicah pod imenom »Vojni pomožni urad ministerstva za notranje stvari«.

Ta urad bo porazdeljeval sredstva dana mu na razpolaganje ter jih odkazoval posameznim deželnim oblastnijam po razmerju hipne potrebe.

Da se prepreči prekomerna in mnogokratna podpora posameznikom na škodo ostalih, ki so morda potrebnejši, a vzlic temu niso bili uvaževani, in da se omogoči čim pravilnejša in hitrejša presoja potrebnosti posameznih družin, namerava se sporazumno z ministerstvom za deželno brambo porazdeljevati sredstva, ki bodo dospevala ministerstvu za notranje stvari ali deželnim oblastnijam, na najhitrejši in najpriprostejši način oslanjajoč se na one uradne komisije, ki imajo odločevati o izplačevanju zakonitih podpor svojcem vpo- klicanih vojakov, in ki na podlagi svojih pozvedb morejo najboljše poznati dejanske razmere resnično podpore potrebnih družin.

Toda podpore iz vojnega pomožnega sklada se delijo neodvisno od zakonitega prispevka za prehranitev.

Opravljanje vseh poslov obsegajočih to pomožno akcijo ministerstva za notranje stvari je poverjeno »Vojno-pomožnemu uradu ministerstva za notranje stvari (Hoher Markt št. 5, III. nadstropje) stoječemu pod vodstvom namestništvenega svetnika Dr. Edvarda princa Lichtensteina.

3. Pri c. in kr. vojnem ministerstvu ustanovi se pod vodstvom predsednika IX. oddelka podmaršala Ivana Löbla »Vojno-skrbstveni urad«, ki bo služil kot oficijelno osrednji urad za vsako vrsto prostovoljnega podpiranja razven postrežbe bolnikov

in ranjencev (Rdeči križ) in skrbstva za družine vpoklicanih (ministerstvo za notranje stvari). Tjakaj naj se pošiljajo darovi za vojake na bojišču, za družine padlih vojakov in za druge vojno-humanitarne naprave.

Ta urad bo obene.n služil kot uradna pisarna za pojasnila v raznih področjih prostovoljne pomoči v vojski, pri njem se bodo prejemale tudi vsa pojasnila, njemu se bodo dajali migljaji in predlogi, ki naj koristijo prizadevanju bodisi posameznikov, bodisi obstoječih društev ali ustanavljajočih se odborov pri zvrševanju vojnega skrbstva v najširšem pomenu.

Na podlagi tega razglosa ustanavljam za podrejeno upravno področje, t. j. za neposrednje državno mesto Trst z okolico, za pokneženo grofijo goriško-gradiščansko in mejno grofovino istrsko skupen »Deželni vojnopomožni urad« pri namestništvu v Trstu in izročam njega vodstvo namestništvenemu podpredsedniku grofu Henriku Attems.

Ta urad bo določeval o vseh prošnjah za podporo; podpore pa se bodo dajale načeloma samo v posebno nujnih slučajih potrebe kot enkratna podpora.

✓ Dajoč to na splošno znanje obračam se na izkušeno patrijotično mišljenje in na dobro srce prebivalstva, da po svoji moči stavi na razpolaganje sredstva za podpiranje družin vpoklicanih vojakov, spominjajoč se vznesenega gesla našega ljubljene cesarja »Viribus unitis«.

Obenem se ukazuje političnim oblastnikom, da osnujejo v slehernem političnem okraju »Okrajni vojno pomožni odbor« ki bo stal pod nadzorstvom deželnega vojnopomožnega urada in mu bo predložil predloge za podpore.

Darove sprejemajo deželni vojnopomožni urad (namestništvo, pisarna, namestništvenega svetnika d.ra Pipitz-a) in okrajni vojnopomožni odbori (sedeži okrajnih glavarstev) in njih članovi ter se objavijo v časopisu.

Kar se pa tiče posebej mesta Trsta, se je tukaj vže ustanovil, kar je zelo hvale vredno, pomožni odbor, ki je vže začel svoje pomožno delovanje.

Toda ta odbor bo glasom izjave gospoda župana svoje delovanje kot samostalen pomožni odbor takoj ustavil, čim bodo izčrpana vže podpisana — posebno za Trst darovana — sredstva, in tedaj se postavi kot pomožni odbor pod »deželni vojnopomožni urad« ustanovljen pri namestništvu, ker se bo na ta način omogočilo, da podpore potrebne osebe, ki se nahajajo v Trstu, bodo deležne podpor, ki prihajajo »vojno-pomožnemu uradu ministerstva za notranje stvari« na Dunaju.

V Trstu, dne 8. avgusta 1914.

C. kr. namestnik:
Hohenlohe, l. r.

Senzacionalna prirodna prikazen XX. stoletja! Nočem delati reklame, da bi stem služila denar — kakor se to večkrat dogaja, pač pa sem pripravljena **brezplačno** povedati vsakomur kako sem popolnoma odpravila večletno bolezen na plučah, nadoho in oslovski kašelj. To domače zdravilo si lahko nabavi vsakdo jako po ceni. Pošljite za odgovor frankiran zavitek. Naslov gospa **B. Kolenská — Vršovice pri Pragi, Češko.** 206—20

Kaiser Borax

Priznato toaletno sredstvo za umivanje, ki se uporablja v nešteti družinah osvežuje polt in jo napravi belo in nežno. — Pristno le v rdečih škatlicah po 15, 30 in 75 vin. — Boraksovo milo od Kaiserja po 80 vin.; milo »Tola« po 40 vin.

GOTTLIEB VOITH

Dunaj III. | 1

Na prodaj po vseh trgovinah.

J. ŠULIGOJ - GORICA

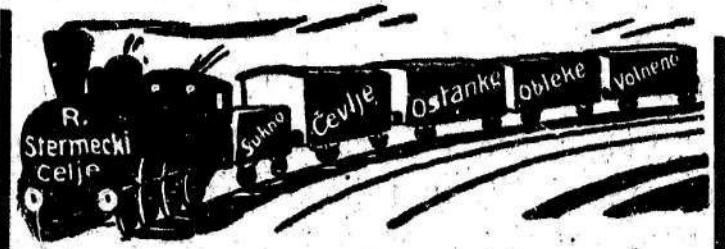
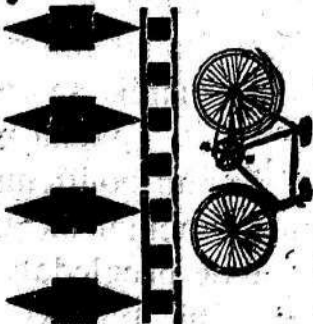
Gosposka ulica št. 19

urar c. kr. državne železnice

priporoča svojo veliko zalogo ur, zlatnine, srebrnine, optičnih predmetov in raznovrstne obeske. — Popravila se izvršujejo točno in dobro. — Jamči 1 leto. 61—P

Flustr. družba tovarn orodja v Steyr:
Najprijetnejšo voznjo jamči za pečitnice ali dopust
najboljše dvokolo monarhije;
KOSMOS-KOLO
dobro in po ceni ljudsko dvokolo.
Katalogi gratis pri zastopnikih v Gorici: Fr. Beigel, Stolna
ulica št. 2, pri Sv. Luciji; Ignac Šuligoj. B—5

in razno moderno blago za moške in ženske obleke razpošilja po najnižjih cenah

Jugoslovaška razpošiljalna **R. STERMECKI v Celju**
št. 306 Štajersko.

Pišite po glavni ilustrovani cenik čez več tisoč stvari, kateri se vsakemu pošlje zastoj. Pri naročilih iz Srbije, Bulgarije, Nemčije in Amerike je treba denar naprej poslati. 68—52

Mihajlo Turk

priporoča svojo 160—10

BRIVNICO :: Gorica, ::
na Kornu št. 6.

Reservni fond: K 126.014 60

Vplačani deleži: K 48.043

:: Zadržnikov: 1707 ::

8—52

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom
Telef. št. 79. v Gorici Ustan. l. 1883.

(v lastni hiši: Gosposka ulica št. 7, I. nadstr.)

sprejema **hranilne vloge** od vsakogar in jih obrestuje po **5%** čistih.

Večje stalne vloge proti enoletni odpovedi po dogovoru. Vlagateljem so na razpolago **hišni hranilniki.**

Posojila se dajejo na zastavo in osebni kredit.

Položnice poštne hranilnice na razpolago brezplačno.

Bliščeče-belo perilo

kakor na solncu beljeno — izgleda perilo po polurnem kujanju s primesjo

Persil

samo delujoče pralno sredstvo.

Persil ne vsebuje — kljub svojemu hitremu učinku — nikakih perilu škodljivih snovi. Zajamčeno neškodljivo pralno sredstvo.

Tovarna: **Gottlieb Voith**

Dunaj III. | 1.

Na prodaj po vseh trgovinah.